Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

1 päivänä elokuuta 2025 *

Muutoksenhaku – Ukrainan tilanteen johdosta toteutetut rajoittavat toimenpiteet – Päätös 2014/145/YUTP – 2 artiklan 1 kohdan a ja d alakohta – Valittajan nimen sisällyttäminen luetteloon Venäjän federaation Ukrainaa vastaan toteuttamien toimien tai politiikkojen tukemisen ja venäläisille päättäjille annettavan aineellisen tai taloudellisen tuen vuoksi – Sen vaikutus, ettei valittaja ole sanoutunut irti kyseisestä politiikasta ja että valittaja on pysytellyt passiivisena

Asiassa C-702/23 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 16.11.2023,

Gennadi Nikolajevitš Timtšenko, kotipaikka Geneve (Sveitsi), edustajinaan S. Bonifassi, T. Bontinck ja E. Fedorova, avocats,

valittajana,

ja jossa muuna osapuolena on

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään M.-C. Cadilhac ja V. Piessevaux,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. L. Arastey Sahún (esittelevä tuomari) sekä tuomarit D. Gratsias, E. Regan, J. Passer ja B. Smulders,

julkisasiamies: L. Medina,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.4.2025 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

1 Valittaja vaatii muutoksenhaussaan unionin tuomioistuinta kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 6.9.2023 antaman tuomion Timtšenko v. neuvosto (T-252/22, EU:T:2023:496; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valittajan kanteen, jossa unionin yleistä tuomioistuinta vaadittiin ensinnäkin kumoamaan yhtäältä rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta annetun päätöksen 2014/145/YUTP muuttamisesta 28.2.2022 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2022/337 (EUVL 2022, L 59, s. 1) ja Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 269/2014 täytäntöönpanosta 28.2.2022 annettu neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/336 (EUVL 2022, L 58, s. 1) (jäljempänä yhdessä riidanalaiset alkuperäiset toimet) ja toisaalta rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta annetun päätöksen 2014/145/YUTP muuttamisesta 14.9.2022 annettu neuvoston päätös (YUTP) 2022/1530 (EUVL 2022, L 239, s. 149) ja Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 269/2014 täytäntöönpanosta 14.9.2022 annettu neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/1529 (EUVL 2022, L 239, s. 1) (jäljempänä yhdessä riidanalaiset luetteloissa säilyttämistä koskevat toimet) niiltä osin kuin riidanalaiset alkuperäiset toimet ja riidanalaiset luetteloissa säilyttämistä koskevat toimet (jäljempänä yhdessä riidanalaiset toimet) koskevat valittajaa, ja toiseksi määräämään valittajalle maksettavaksi korvausta henkisestä kärsimyksestä, jota hän väittää kärsineensä riidanalaisten toimien antamisen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja asian tausta

2 Käsiteltävään asiaan liittyvät tosiseikat ja oikeudelliset seikat on esitetty valituksenalaisen tuomion 2–18 kohdassa. Niistä voidaan nyt kyseessä olevan oikeudenkäyntimenettelyn tarpeisiin esittää seuraava yhteenveto.

Päätös 2014/145

3 Venäjän federaation asevoimien hyökättyä Ukrainaan 24.2.2022 Euroopan unionin neuvosto antoi 25.2.2022 päätöksen (YUTP) 2022/329 rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta annetun päätöksen 2014/145/YUTP muuttamisesta (EUVL 2022, L 50, s. 1).

4 Rajoittavista toimenpiteistä Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta 17.3.2014 annetun neuvoston päätöksen 2014/145/YUTP (EUVL 2014, L 78, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna päätöksellä 2022/329 (jäljempänä päätös 2014/145), 1 artiklan 1 kohdassa kielletään muun muassa sen a ja b alakohdassa säädetyt kriteerit täyttävien luonnollisten henkilöiden pääsy jäsenvaltioiden alueelle tai kauttakulku niiden alueen kautta, kun taas päätöksen 2014/145 2 artiklan 1 kohdassa säädetään muun muassa sen a ja d alakohdassa säädetyt kriteerit – jotka ovat olennaisilta osin samat kuin päätöksen 2014/145 1 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa säädetyt kriteerit – täyttävien luonnollisten henkilöiden varojen jäädyttämisestä.

5 Päätöksen 2014/145 2 artiklan 1 kohta kuuluu seuraavasti:

”1. Jäädytetään kaikki varat ja taloudelliset resurssit, jotka kuuluvat seuraaville – –:

a) luonnolliset henkilöt, jotka ovat vastuussa sellaisista toimista tai politiikoista tai tukevat tai panevat täytäntöön sellaisia toimia tai politiikkoja, jotka heikentävät tai uhkaavat Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä tai Ukrainan vakautta tai turvallisuutta tai jotka estävät kansainvälisten järjestöjen työskentelyn Ukrainassa;

– –

d) luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, yhteisöt tai elimet, jotka antavat aineellista tai taloudellista tukea niille venäläisille päättäjille tai hyötyvät niistä venäläisistä päättäjistä, jotka ovat vastuussa Krimin liittämisestä tai Ukrainan vakauden horjuttamisesta;

– –”

Asetus N:o 269/2014

6 Neuvosto antoi 25.2.2022 asetuksen (EU) 2022/330 Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 269/2014 muuttamisesta (EUVL 2022, L 51, s. 1).

7 Tässä yhteydessä neuvosto otti käyttöön Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentävien tai uhkaavien toimien johdosta määrättävistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 269/2014 (EUVL 2014, L 78, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella 2022/330 (jäljempänä asetus N:o 269/2014), 3 artiklan 1 kohdan a ja d alakohdassa samat kriteerit kuin tämän tuomion 5 kohdassa mainitut kriteerit jäädyttääkseen asetuksen N:o 269/2014 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti muun muassa kyseiset kriteerit täyttäville luonnollisille henkilöille kuuluvat varat ja taloudelliset resurssit.

Riidanalaiset toimet

Riidanalaiset alkuperäiset toimet

8 Ukrainan vakavan tilanteen vuoksi neuvosto antoi 28.2.2022 riidanalaiset alkuperäiset toimet. Kyseisillä toimilla valittajan nimi lisättiin numerolla 694 päätöksen 2014/145 liitteenä olevaan luetteloon ja samalla numerolla asetuksen N:o 269/2014 liitteessä I olevaan luetteloon seuraavilla perusteilla:

”Gennadi [Nikolajevitš] Timtšenko on Venäjän federaation presidentin Vladimir Putinin pitkäaikainen tuttava, ja häntä kuvaillaan yleisesti yhdeksi Putinin luottohenkilöistä.

Hän hyötyy yhteyksistään Venäjän päättäjiin. Hän on Volga Groupin perustaja ja osakkeenomistaja. Volga Group on sijoituskonserni, jonka investointisalkkuun kuuluu sijoituksia Venäjän talouden keskeisillä aloilla. Volga Group on merkittävä toimija Venäjän taloudessa ja sen kehittämisessä.

[Gennadi Nikolajevitš Timtšenko] on myös Bank Rossijan osakkeenomistaja. Pankkia pidetään Venäjän federaation johtavien virkamiesten henkilökohtaisena pankkina. Krimin laittoman liittämisen jälkeen Bank Rossija on avannut sivuliikkeitä Krimillä ja Sevastopolissa, mikä on lujittanut näiden alueiden yhdentämistä Venäjän federaatioon.

Lisäksi Bank Rossijalla on merkittäviä osuuksia National Media Groupissa, joka puolestaan valvoo tv-asemia, jotka tukevat aktiivisesti Ukrainan vakautta horjuttavaa Venäjän hallituksen politiikkaa.

Hän on sen vuoksi vastuussa sellaisten toimien ja politiikkojen tukemisesta, jotka heikentävät Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä.

Hän on vastuussa myös taloudellisen ja aineellisen tuen antamisesta niille venäläisille päättäjille ja hyötyi niistä venäläisistä päättäjistä, jotka ovat vastuussa Krimin liittämisestä ja Ukrainan vakauden horjuttamisesta.”

Riidanalaiset luetteloissa säilyttämistä koskevat toimet

9 Neuvosto antoi 14.9.2022 riidanalaiset luetteloissa säilyttämistä koskevat toimet, joilla valittajan nimi säilytettiin kyseessä olevissa luetteloissa samoilla perusteilla kuin ne, jotka on esitetty edellisessä kohdassa.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

10 Valittaja vaati 9.5.2022 päivätyllä kannekirjelmällä, jota 25.11.2022 täydennettiin kanteen tarkistamista koskevalla kirjelmällä, unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan riidanalaiset toimet niiltä osin kuin niissä merkittiin hänen nimensä rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden luetteloon, sekä korvaamaan henkisen kärsimyksen, jonka hän väitti kärsineensä kyseisten toimien antamisen perusteella. Kumoamiskanteensa yhteydessä valittaja riitautti muun muassa neuvoston arvioinnin, jonka mukaan päätöksen 2014/145 2 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetty kriteeri, joka koskee venäläisille päättäjille annettua aineellista tai taloudellista tukea (jäljempänä kriteeri d), ja kyseisen päätöksen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa mainittu kriteeri, joka koskee Ukrainan alueellista koskemattomuutta heikentävien toimien tai politiikkojen tukemista (jäljempänä kriteeri a), täyttyivät hänen osaltaan. Valittaja katsoi, että neuvosto oli tämän arvioinnin yhteydessä tehnyt ilmeisiä arviointivirheitä.

11 Siltä osin kuin on kyse kriteeristä d, joka koskee muun muassa luonnollisia henkilöitä, jotka antavat aineellista tai taloudellista tukea venäläisille päättäjille, jotka ovat vastuussa Krimin liittämisestä tai Ukrainan vakauden horjuttamisesta, tai jotka hyötyvät näistä päättäjistä, unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 97, 106 ja 108 kohdassa, että oikeudenkäyntiaineistosta ilmeni yhtäältä, että valittaja, joka on Putinin ystävä, oli Bank Rossijan toiseksi suurin osakkeenomistaja ja kuului tämän pankin sellaisten enemmistöosakkaiden vakaaseen ytimeen, jotka tunnetaan läheisistä yhteyksistään Putiniin, joten hänen erittäin merkittävää vaikutusvaltaansa kyseisen pankin päätöksenteossa ei voitu kiistää, ja toisaalta, että oli olemassa täsmällisiä, konkreettisia ja yhtäpitäviä seikkoja, jotka osoittivat, että Bank Rossija on Venäjän federaation korkeiden virkamiesten, mukaan lukien sen presidentin Putinin, henkilökohtainen pankki.

12 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi lisäksi valituksenalaisen tuomion 109 ja 110 kohdassa, että koska rajoittavat toimenpiteet eivät ole rikosoikeudellisia seuraamuksia, luonnolliseen henkilöön voidaan kohdistaa rajoittavia toimenpiteitä yhtiön, jonka osakkeenomistaja hän on, toteuttamien toimien osalta, kun hän käyttää tässä yhtiössä erittäin merkittävää tai jopa ratkaisevaa vaikutusvaltaa, erityisesti silloin, kun kyseisen osakkeenomistajan kannanotot voivat vaikuttaa mainitun yhtiön tekemien päätösten sisältöön. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli näin ollen valituksenalaisen tuomion 111 ja 114 kohdassa, että neuvosto oli voinut arviointivirhettä tekemättä katsoa, että Bank Rossijan, joka on Venäjän federaation korkeiden virkamiesten henkilökohtainen pankki, välityksellä valittaja – joka ei yhtäältä voinut olla tietämätön siitä, että kyseinen pankki antoi taloudellista tukea Putinille, ja joka toisaalta antoi tämän tilanteen jatkua, vaikka hänellä oli valta vaikuttaa mainitun pankin päätöksiin, ja, kuten valituksenalaisen tuomion 112 kohdasta ilmenee, vaikka hän olisi voinut julkisesti sanoutua irti kyseisen pankin politiikasta tai lakata osallistumasta siihen – oli itse antanut taloudellista tukea niille venäläisille päättäjille, jotka olivat vastuussa Krimin liittämisestä ja Ukrainan vakauden horjuttamisesta, eli tässä tapauksessa Putinille.

13 Kriteeristä a, joka koskee muun muassa luonnollisia henkilöitä, jotka ovat vastuussa Ukrainaa vastaan toteutetuista toimista tai politiikoista tai tukevat tai panevat täytäntöön tällaisia toimia tai politiikkoja, unionin yleinen tuomioistuin muistutti aluksi valituksenalaisen tuomion 117 kohdassa, että kyseinen peruste edellytti sen osoittamista, että kyseessä olevan henkilön tai yhteisön toimien tai toiminnan ja kyseessä olevien rajoittavien toimenpiteiden toteuttamisen taustalla olevan Ukrainan tilanteen välillä oli suora tai välillinen yhteys. Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi, että mainittu kriteeri edellytti näin ollen sen osoittamista, että asianomainen henkilö oli käyttäytymisellään vastuussa sellaisista toimista tai politiikoista, jotka heikentävät tai uhkaavat Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä. Unionin yleinen tuomioistuin totesi tämän jälkeen kyseisen tuomion 118 kohdassa, että esitettyjen todisteiden perusteella Bank Rossija oli tukenut Krimin liittämistä koskevaa politiikkaa mainitussa kriteerissä tarkoitetulla tavalla. Lopuksi se totesi mainitun tuomion 120 kohdassa, että kun otettiin huomioon erityisesti kriteeriä d koskevan arvioinnin yhteydessä mainitut syyt, neuvosto oli voinut pätevästi katsoa, että koska valittaja oli omaksunut passiivisen asenteen siltä osin kuin oli kyse Bank Rossijan tuesta Krimin liittämistä koskevalle politiikalle, hän oli itse tukenut Ukrainan suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviä toimia ja politiikkoja.

14 Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi valittajan muut kanneperusteet ja hänen esittämänsä vahingonkorvausvaatimuksen, ja hylkäsi näin ollen kanteen kokonaisuudessaan.

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

15 Valittaja vaatii, että unionin tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– kumoaa riidanalaiset toimet niiltä osin kuin niissä merkitään hänen nimensä kyseisten toimien liitteinä oleviin luetteloihin ja säilytetään se niissä, ja

– velvoittaa neuvoston korvaamaan kummassakin oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

16 Neuvosto vaatii, että unionin tuomioistuin

– hylkää valituksen ja

– velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

17 Valittaja esittää valituksensa tueksi kaksi valitusperustetta, joista ensimmäinen koskee oikeudellista virhettä, jonka unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan tehnyt tulkitessaan kriteeriä d, kun se on katsonut, että kyseisen kriteerin osalta tarkoitetun aineellisen tai taloudellisen tuen olemassaolo voitiin osoittaa sillä, ettei rajoittavien toimenpiteiden kohteena oleva henkilö ollut vastustanut sellaisen yhteisön tekemiä päätöksiä, jonka katsotaan olevan suoraan vastuussa tällaisesta tuesta, ja toinen oikeudellista virhettä, jonka unionin yleinen tuomioistuin on valittajan mukaan tehnyt tulkitessaan kriteeriä a, kun se on katsonut, että kyseisen kriteerin osalta tarkoitetun tuen olemassaolo voitiin osoittaa sillä, ettei tällainen henkilö ollut sanoutunut irti tällaisen yhteisön politiikasta ja päätöksistä.

Ensimmäinen valitusperuste

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

18 Valittaja väittää ensimmäisen valitusperusteensa osalta ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on sovellettavan oikeuskäytännön vastaisesti tulkinnut liian laajasti kriteerissä d tarkoitetun aineellisen tai taloudellisen tuen käsitettä. Valittaja toteaa erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 111 kohdassa pitänyt ainoana seikkana, jonka perusteella se saattoi päätellä, että valittaja oli itse antanut taloudellista tukea venäläisille päättäjille, sitä, että se, ettei valittaja ollut sanoutunut irti Bank Rossijan näille päättäjille antamasta aineellista tai taloudellista tukea koskevasta politiikasta, merkitsi kyseisen politiikan vähintäänkin hiljaista hyväksymistä ja näin ollen sen tukemista kriteerissä d tarkoitetulla tavalla.

19 Valittaja toteaa tältä osin, että unionin yleinen tuomioistuin on loukannut valittajan puolustautumisoikeuksia korvaamalla neuvoston riidanalaisissa toimissa esittämät perustelut omilla perusteluillaan.

20 Valittaja huomauttaa lisäksi, että unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 112 kohdassa tekemä arviointi on vastoin unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan aineellisen tai taloudellisen tuen on oltava määrällisesti tai laadullisesti jossain määrin merkittävää, jotta Venäjän federaation sotilasoperaatioita Ukrainassa voidaan tosiasiallisesti jatkaa, mikä ilmenee myös kriteerillä d tavoitelluista päämääristä. Kyseisellä tuella ei nyt käsiteltävässä asiassa ole tällaista merkitystä, koska tuki, josta valittajaa moititaan, on ainoastaan välillistä tukea, joka ei perustu toimiin vaan positiivisen toiminnan puuttumiseen tai siihen, ettei valittaja ole jälkikäteen sanoutunut irti tietystä toiminnasta.

21 Valittaja katsoo toiseksi, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole varmistunut siitä, että riidanalaiset toimet perustuivat riittävän vankkaan tosiseikastoon, koska unionin yleinen tuomioistuin ei ottanut huomioon sitä, ettei neuvosto ollut esittänyt mitään todisteita tukeakseen väitettään, jonka mukaan valittajalla oli – kuten valituksenalaisen tuomion 106 ja 110 kohdassa valittajan mukaan esitetään – riittävä valta voidakseen yhdessä Bank Rossijan muiden osakkeenomistajien

kanssa vaikuttaa Bank Rossijan tekemiin päätöksiin, ja että unionin yleinen tuomioistuin on näin ollen tukeutunut perusteluissaan olettamaan. Valittaja arvostelee näin ollen unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei se ole vastannut hänen väitteeseensä, jonka mukaan hänellä ei ollut valtaa vaikuttaa kyseisen pankin päätöksiin, ja että se on tyytynyt torjumaan hänen puolustuksensa ainoastaan sillä perusteella, että hänen olisi pitänyt sanoutua irti mainitun pankin noudattamasta politiikasta.

22 Valittajan mukaan unionin yleisen tuomioistuimen näin laaja tulkinta kriteeristä d on lopulta johtanut siihen, että unionin yleinen tuomioistuin on vahvistanut neuvoston mahdollisuuden toteuttaa suhteettomia rajoittavia toimenpiteitä sellaisen luonnollisen henkilön osalta, jolla on vain hyvin välillinen ja etäinen yhteys väitettyihin aineellista tai taloudellista tukea koskeviin toimiin, joskin valittaja täsmentää vastauskirjelmässään kuitenkin, ettei hän aio esittää suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskevaa väitettä.

23 Neuvosto riitauttaa valittajan argumentit. Neuvosto katsoo erityisesti, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole pitänyt sitä, ettei valittaja ole sanoutunut irti tietystä toiminnasta, kriteerin d täyttymistä merkitsevänä seikkana, vaan se on käsitellyt tätä näkökohtaa tosiseikkana, mikä ilmenee erityisesti valituksenalaisen tuomion 115 kohdasta. Neuvosto palauttaa mieleen, että lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa tiettyjä seikkoja on otettu huomioon vääristyneellä tavalla – mihin valittaja ei ole nyt käsiteltävässä asiassa vedonnut – tosiseikkojen ja näytön arviointi ei ole sellainen oikeuskysymys, että se kuuluisi unionin tuomioistuimen muutoksenhakumenettelyssä harjoittaman valvonnan piiriin. Kyseiset toteamukset pätevät neuvoston mukaan myös väitteisiin, joilla valittaja pyrkii kyseenalaistamaan unionin yleisen tuomioistuimen tietyistä tosiseikoista ja todisteista tekemän arvioinnin. Mainitun valittajan argumentit on neuvoston mukaan jätettävä tältä osin tutkimatta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

– *Tutkittavaksi ottaminen*

24 On palautettava mieleen, että SEUT 256 artiklan ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan mukaan muutoksenhaku rajoittuu oikeuskysymyksiin. Unionin yleinen tuomioistuin on yksin toimivaltainen määrittämään asian kannalta merkityksellisen tosiseikaston ja arvioimaan sitä sekä todisteita. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että tosiseikasto ja todisteet on otettu huomion vääristyneellä tavalla, niiden arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sellaisenaan kuuluisi unionin tuomioistuimen muutoksenhaun yhteydessä harjoittaman valvonnan piiriin (tuomio 4.10.2024, Ferriere Nord v. komissio, C-31/23 P, EU:C:2024:851, 89 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Unionin tuomioistuimen toimivalta valvoa unionin yleisen tuomioistuimen tekemiä tosiseikkoja koskevia toteamuksia ulottuu sitä vastoin muun muassa siihen, onko todistustaakkaa ja asian selvittämistä koskevia sääntöjä noudatettu (tuomio 29.11.2018, Bank Tejarat v. neuvosto, C-248/17 P, EU:C:2018:967, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Lisäksi unionin tuomioistuin on SEUT 256 artiklan nojalla toimivaltainen harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja unionin yleisen tuomioistuimen sen perusteella tekemiin oikeudellisiin johtopäätöksiin kohdistuvaa valvontaa (tuomio 1.10.2014, neuvosto v. Alumina, C-393/13 P, EU:C:2014:2245, 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

26 Nyt käsiteltävässä asiassa neuvosto katsoo ensinnäkin, että kun valittaja arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on päätellyt, että hän oli antanut venäläisille päättäjille taloudellista tukea kriteerissä d tarkoitetulla tavalla pelkästään sillä perusteella, ettei hän ollut sanoutunut irti Bank Rossijan näille päättäjille antamaa tukea koskevasta politiikasta, valittaja ei perusta ensimmäistä valitusperustettaan oikeuskysymyksiin vaan pyrkii kyseenalaistamaan unionin yleisen tuomioistuimen tekemän tosiseikkoja koskevan arvioinnin, joka koskee sitä, ettei valittaja ole sanoutunut irti kyseisestä politiikasta.

27 Kyseinen tutkimatta jättämistä koskeva peruste ei voi menestyä. Valituksesta ilmenee nimittäin selvästi, että valittaja ei pyri tällaisella moitteellaan kyseenalaistamaan tosiseikkoja koskevia toteamuksia ja arviointeja, jotka koskevat sitä, ettei valittaja ole sanoutunut irti Bank Rossijan harjoittamasta politiikasta, vaan hän arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että se on tyytynyt pelkästään tämän tosiseikan perusteella päättelemään, että valittaja on kriteerissä d tarkoitetulla tavalla antanut tukea, mikä tämän tuomion 25 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti kuuluu unionin tuomioistuimen valvontavaltaan muutoksenhakuvaiheessa.

28 Toiseksi neuvosto väittää, että valittaja pyrkii kyseenalaistamaan unionin yleisen tuomioistuimen tiettyjä tosiseikkoja ja näyttöä koskevan arvioinnin vetoamatta kuitenkaan niiden huomioon ottamiseen vääristyneellä tavalla, minkä vuoksi ensimmäinen tutkimatta jättämistä koskeva peruste on jätettävä tutkimatta.

29 Myöskään tämä toinen tutkimatta jättämistä koskeva peruste ei voi menestyä. Vaikka on totta, että valittaja riitauttaa ensimmäisen valitusperusteensa osalta tietyt tosiseikat, tämä johtuu siitä, että hän katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin on todennut nämä seikat ja arvioinut niitä ilman, että neuvosto olisi tältä osin esittänyt mitään todisteita. Väite, jolla unionin yleistä tuomioistuinta pyritään arvostelemaan siitä, että se on todennut tai arvioinut tosiseikkoja varmistumatta siitä, että niiden tueksi oli esitetty todisteita, merkitsee, että unionin tuomioistuinta vaaditaan harjoittamaan valvontaa sen suhteen, onko unionin yleinen tuomioistuin mahdollisesti rikkonut todistustaakkaa ja asian selvittämistä koskevia sääntöjä, mihin unionin tuomioistuin on tämän tuomion 25 kohdassa mainitun oikeuskäytännön nojalla toimivaltainen.

30 Tästä seuraa, että neuvoston ensimmäisen valitusperusteen osalta esittämät tutkimatta jättämistä koskevat perusteet on hylättävä ja että ensimmäinen valitusperuste on otettava tutkittavaksi kokonaisuudessaan.

– *Asiakysymys*

31 Valittaja väittää ensimmäisen valitusperusteensa tueksi ensinnäkin, että unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut kriteeriä d liian laajasti siltä osin kuin kyseinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 111 ja 112 kohdassa tukeutunut yksinomaan siihen, ettei valittaja ollut sanoutunut irti Bank Rossijan harjoittamasta politiikasta, päätelläkseen, että neuvosto saattoi pätevästi katsoa, että valittaja antoi kyseisen pankin välityksellä kyseisessä kriteerissä tarkoitetulla tavalla taloudellista tukea venäläisille päättäjille, jotka ovat vastuussa Krimin liittämisestä tai Ukrainan vakauden horjuttamisesta, vaikka tällainen kyseisestä politiikasta irtisanoutumatta jättäminen ei merkitse määrältään tai laadultaan riittävän merkittävää tukea koskevaa positiivista ja suoraa toimea.

32 Tältä osin on todettava, että valittaja tulkitsee valituksenalaista tuomiota virheellisesti. Unionin yleinen tuomioistuin ei nimittäin ole pitänyt tällaista kyseisestä politiikasta irtisanoutumatta jättämistä seikkana, joka merkitsee kriteerissä d tarkoitettua ”aineellista tai taloudellista tukea venäläisille päättäjille”.

33 Unionin yleinen tuomioistuin on päinvastoin kyseisen tuomion 99–111 kohdassa maininnut tosiseikat ja todisteet, joiden perusteella se katsoi, että valittaja, joka on Putinin ystävä ja Bank Rossijan toiseksi suurin osakkeenomistaja, ja kolme muuta Putinin ystävää, muodostivat yhdessä kyseisen pankin vakaan enemmistöosakkaiden ryhmän ja että valittaja oli näin ollen pankin erittäin vaikutusvaltainen osakkeenomistaja, joten hän ei silloin, kun hänen nimensä alun perin merkittiin kyseisiin luetteloihin tai kun se säilytettiin niissä, voinut olla tietämätön siitä, että Bank Rossija antoi kyseisessä kriteerissä tarkoitettua taloudellista tukea Putinin kaltaisille venäläisille päättäjille.

34 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tällaisten seikkojen perusteella ja oikeudellista virhettä tekemättä valituksenalaisen tuomion 114 kohdassa, että tässä erityisessä tapauksessa, joka ilmenee – kuten valituksenalaisen tuomion 110 kohdassa todetaan – ”asian erityisistä olosuhteista”, oli olemassa riittävän täsmällisiä, konkreettisia ja yhtäpitäviä todisteita, joiden perusteella voitiin osoittaa, että Bank Rossija, joka on Venäjän federaation korkeiden virkamiesten henkilökohtainen pankki, antoi taloudellista tukea venäläisille päättäjille, jotka olivat vastuussa Krimin liittämisestä ja Ukrainan vakauden horjuttamisesta kriteerissä d tarkoitetulla tavalla.

35 Unionin yleinen tuomioistuin on tässä yhteydessä ottanut toki huomioon sen, ettei valittaja ollut sanoutunut irti Bank Rossijan rahoituspolitiikasta. On kuitenkin katsottava, että kun unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 111 kohdan virkkeen viimeisessä lauseessa, joka alkaa sanalla ”toisaalta”, ja valituksenalaisen tuomion 112 ja 115 kohdassa, ettei valittaja ollut sanoutunut irti kyseisen pankin venäläisiä päättäjiä koskevasta politiikasta joko ennen hänen nimensä alkuperäistä luetteloon merkitsemistä tai sen jälkeen, unionin yleinen tuomioistuin ei suinkaan lisännyt kriteeriin d mitään perustavanlaatuista osatekijää vaan lähinnä tarkisti, oliko asiassa olemassa valittajan puolesta puhuvia seikkoja.

36 Toisin kuin valittaja väittää, viittaus pankin mainitusta politiikasta irtisanoutumatta jättämiseen on näin ollen ainoastaan yksi niistä seikoista, joiden perusteella, kuten tämän tuomion 34 kohdassa on todettu, unionin yleinen tuomioistuin on – korvaamatta neuvoston perusteluja omilla perusteluillaan, mitä julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 43 ja 44 kohdassa – katsonut, että rajoittavat toimenpiteet, joita valittajaan kohdistettiin kriteerin d perusteella, olivat perusteltuja.

37 Valittaja arvostelee ensimmäisen valitusperusteensa osalta unionin yleistä tuomioistuinta toiseksi siitä, että se ei ole noudattanut todistustaakkaa ja asian selvittämistä koskevia sääntöjä, koska se ei ole tarkistanut, oliko sen seikan tueksi, että valittajalla oli – kuten valituksenalaisen tuomion 106 ja 110 kohdassa esitetään – riittävä valta voidakseen yhdessä Bank Rossijan muiden osakkeenomistajien kanssa vaikuttaa Bank Rossijan tekemiin päätöksiin, näyttöä, ja että unionin yleinen tuomioistuin on tältä osin tukeutunut perusteluissaan olettamaan.

38 On palautettava mieleen, että tarkastettaessa sellaisten perusteiden lainmukaisuutta, joihin päätös henkilön nimen merkitsemisestä rajoittavien toimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden luetteloon tai nimen säilyttämisestä siinä perustuu, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatun tuomioistuinvalvonnan tehokkuus edellyttää muun muassa, että unionin

tuomioistuimet varmistuvat siitä, että kyseinen päätös, joka koskee asianomaista henkilöä erikseen, perustuu riittävän vankkaan tosiseikastoon. Tämä edellyttää niiden tosiseikkojen tarkistamista, joihin viitataan kyseisen päätöksen taustalla olevien perusteiden tiivistelmässä, jottei tuomioistuinvalvonta rajoittuisi esitettyjen perusteiden abstraktin todennäköisyyden arviointiin vaan kohdistuisi siihen, onko näille perusteille tai ainakin niistä yhdelle, jonka katsotaan sellaisenaan riittävän saman päätöksen tueksi, näyttöä (tuomio 18.7.2013, komissio ym. v. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, 119 kohta ja tuomio 19.12.2018, Azarov v. neuvosto, C-530/17 P, EU:T:2018:1031, 22 kohta).

39 Kuten unionin yleinen tuomioistuin on myös muistuttanut valituksenalaisen tuomion 63 ja 64 kohdassa, tällainen arviointi on tehtävä siten, ettei todisteita tutkita irrallisesti vaan siinä asiayhteydessä, johon ne kuuluvat, koska neuvosto täyttää sille kuuluvan todistustaakan, jos se esittää unionin tuomioistuimille riittävän konkreettisten, täsmällisten ja yhtäpitävien todisteiden kokonaisuuden, jonka perusteella voidaan osoittaa varojen jäädyttämistoimenpiteen kohteena olevan henkilön ja vastustuksen kohteena olevan hallinnon välinen riittävä yhteys (tuomio 21.4.2015, Anbouba v. neuvosto, C-605/13 P, EU:C:2015:248, 50 ja 52 kohta). Lisäksi unionin toimivaltaisen viranomaisen asiana on siinä tapauksessa, että asia riitautetaan, osoittaa, että asianomaista henkilöä vastaan esitetyt perusteet ovat perusteltuja, eikä kyseisen henkilön asiana ole esittää negatiivista näyttöä siitä, että kyseiset perusteet eivät ole perusteltuja. Vaikka kyseisen viranomaisen ei edellytetä esittävän unionin tuomioistuimissa kaikkia tietoja ja todisteita, jotka liittyvät esitettyihin perusteisiin, on kuitenkin tärkeää, että esitetyt tiedot tai todisteet tukevat asianomaista henkilöä vastaan esitettyjä perusteita (ks. vastaavasti tuomio 18.7.2013, komissio ym. v. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, 121 ja 122 kohta).

40 Unionin yleinen tuomioistuin on tältä osin valituksenalaisen tuomion 103–105 ja 107 kohdassa tukeutunut todisteisiin todetakseen kyseisen tuomion 106 kohdassa, että valittaja kuului Bank Rossijan – joka luokiteltiin Putinin ja Venäjän federaation korkeiden virkamiesten henkilökohtaiseksi pankiksi – toiseksi suurimpana osakkeenomistajana ”sellaisten enemmistöosakkaiden vakaaseen ytimeen, joiden tiedettiin olevan lähellä Putinia” ja joiden osalta olivat tiedossa heidän vähintäänkin pääomaomistuksiin liittyvät solidaarisuussiteet. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 106 kohdassa, luettuna yhdessä kyseisen tuomion 110 kohdan kanssa, että tällaisessa asetelmassa, jota tukevat edellä mainitut todisteet muun muassa asianomaisen yhtiön omistusrakenteen ja pääoman merkityksen osalta, valittajan erittäin merkittävää vaikutusvaltaa kyseisen pankin päätöksentekoon ei voitu kiistää, koska tällainen tosiseikkojen arviointi ei – kuten tämän tuomion 24 kohdassa on palautettu mieleen, ja kun otetaan huomioon, ettei valittaja mitenkään vetoa siihen, että todisteet olisi otettu huomioon vääristyneellä tavalla – kuulu unionin tuomioistuimen muutoksenhaun yhteydessä harjoittaman valvonnan piiriin.

41 Sen väitteen osalta, että unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt tarkistamatta, toimivatko eri osakkeenomistajat yhdessä ja käyttivätkö ne siten yhdessä määräysvaltaa Bank Rossijan päätöksenteossa, on todettava, että tällä seikalla ei ole merkitystä, koska unionin yleinen tuomioistuin on katsonut lähinnä, että koska valittaja ei ole esittänyt mitään näyttöä siitä, että hän olisi sanoutunut irti pankin politiikasta, hän on tämän tuomion 34 kohdassa mainitut erityiset olosuhteet huomioon ottaen välttämättä tukenut Bank Rossijan päätöksiä myöntää taloudellista tukea venäläisille päättäjille. Mainittu seikka ilmenee joka tapauksessa implisiittisesti mutta väistämättä siitä, että – kuten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 103–106 ja 111 kohdassa useiden todisteiden osalta – kyseisen pankin osakkaiden enemmistö, joka muodostui valittajasta ja kolmesta muusta henkilöstä, oli vakaa ja että sen

jäsenillä oli ystävyys- tai solidaarisuussuhteita sekä keskenään että Putiniin nähden. Unionin yleistä tuomioistuinta ei näin ollen voida moittia siitä, että se olisi tältä osin tukeutunut perusteluissaan olettamaan.

42 Kun lisäksi otetaan huomioon, ettei valittaja valituksessaan riitauta valituksenalaisen tuomion 70–87 kohtaa, joissa unionin yleinen tuomioistuin on vahvistanut niiden todisteiden todistusvoiman, joihin se on tukeutunut kyseisen tuomion 99–107 kohdassa, on aiheellista hylätä valittajan väite siitä, että unionin yleinen tuomioistuin olisi rikkonut todistustaakkaa ja asian selvittämistä koskevia sääntöjä.

43 Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Toinen valitusperuste

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

44 Toisen valitusperusteensa osalta valittaja katsoo, että kun unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että valittaja on antanut kriteerissä a tarkoitettua tukea, pelkästään sillä perusteella, että valittaja on pysytellyt passiivisena suhteessa politiikkaan, jota Bank Rossija on harjoittanut Krimillä, unionin yleinen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 118–120 kohdassa tulkinnut tuen käsitettä tavalla, joka on ristiriidassa kyseisen tuomion 117 kohdassa mieleen palautetun oikeuskäytännön kanssa, ja tehnyt näin ollen oikeudellisen virheen.

45 On nimittäin todettava, että vaikka oletettaisiin, että Bank Rossijan voitaisiin katsoa toimineen siten, että se olisi vastuussa toimista tai politiikoista, jotka heikentävät Ukrainan alueellista koskemattomuutta kriteerissä a tarkoitetulla tavalla, kyseistä päättelyä ei sellaisenaan voida soveltaa valittajaan kyseisen kriteerin soveltamiseksi. Erityisesti se, että mainitun kriteerin soveltamisalaan sisällytetään henkilöitä, jotka eivät tue toteutettuja toimia ja politiikkoja positiivisella ja konkreettisella toimella, ei mahdollista konkreettisen tuen vahvistamista ja riittävän yhteyden osoittamista nimetyn henkilön ja torjuttavan tilanteen välillä. Valituksenalaisen tuomion 117 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettu toimen tai toiminnan käsite ei missään tapauksessa voi kattaa unionin yleisen tuomioistuimen kyseisen tuomion 120 kohdassa omaksuman kaltaista passiivisuutta tai toimimatta jättämistä.

46 Unionin yleinen tuomioistuin on näin ollen vahvistanut kriteerin a osalta liian laajan tulkinnan, joka ei valittajan mukaan mahdollista kohdennettujen ja näin ollen oikeasuhteisten ja asianmukaisten rajoittavien toimenpiteiden toteuttamista.

47 Neuvosto riitauttaa valittajan argumentit ja toteaa, että siltä osin kuin valittaja pyrkii kyseenalaistamaan tosiseikkoja vetoamatta siihen, että ne on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, valittajan argumentit on tältä osin jätettävä tutkimatta samoista syistä kuin ne, jotka on esitetty tämän tuomion 23 kohdassa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Koska – kuten tämän tuomion 36 kohdasta ilmenee – valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman on katsottava olevan perusteltu siltä osin kuin riidanalaisilla toimilla on toteutettu ja pidetty voimassa valittajaan kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä sillä perusteella,

että valittaja antaa venäläisille päättäjille taloudellista tukea kriteerissä d tarkoitetulla tavalla, unionin yleisen tuomioistuimen virhe sen perusteen osalta, joka koskee sitä, että valittaja tukee kriteerissä a tarkoitettuja toimia tai politiikkoja, ei – vaikka se olisi näytetty toteen – voi johtaa kyseisen tuomiolauselman kumoamiseen, joten toinen valitusperuste on hylättävä tehottomana ilman, että on tarpeen lausua neuvoston esittämästä tutkimatta jättämistä koskevasta perusteesta (ks. vastaavasti tuomio 9.6.2011, Comitato ”Venezia vuole vivere” ym. v. komissio, C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, EU:C:2011:368, 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

49 Tästä seuraa, että valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

50 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista. Saman työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan, jota sovelletaan sen 184 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut.

51 Koska neuvosto on vaatinut valittajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, valittaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Gennadi Nikolajevitš Timtšenko velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset